

A rendszerváltás

– vetíthető oktatási segédanyag –

Keglevich Kristóf

*Budapesti Fazekas Mihály
Gyakorló Általános Iskola
és Gimnázium*

Budapest, 2016

1. Előzmények $\approx$ a Kádár-korszak válságba jutott

← a) gazdasági válság ← tervgazdálkodás nem termel hasznot

← külpolitikai ok:

olajárrobbanás
(1970')

gazdaság:
adósságspirál

b)

c)

Gorbacsov
peresztrojka, glasznoszty

az életszínvonal-politika csődje

→ d) szabadságok bővülése

pl. Gorenje-turizmus

(= ausztriai bevásárlóroham)

világútlevél (1988)

pl. tömegtüntetések

tüntetés az erdélyi falurombolás ellen

(Bp., 1988. jún.)

tüntetés a nagymarosi vízierőmű megépítése ellen (Bp., 1988. ősz)

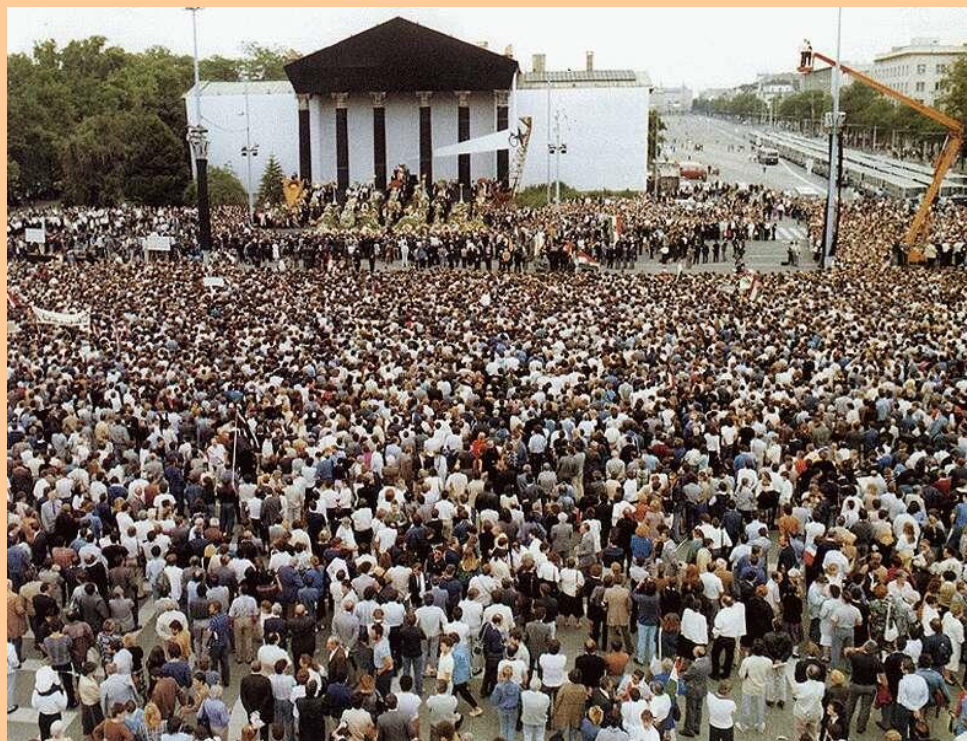
A falurombolás legismertebb példája: Bözödújfalu (Székelyföld)
– Ceaușescu vízzel árasztatta el

e) Nagy Imre újratemetése

„ ... *Barátaim!*

Mi, fiatalok sok mindent nem értünk, ami talán természetes az idősebb generációk számára. Mi értetlenül állunk azelőtt, hogy a forradalmat és annak miniszterelnökét nemrég még kórusban gyalázók ma váratlanul ráébrednek, hogy ők Nagy Imre reformpolitikájának folytatói. Azt sem értjük, hogy azok a párt- és állami vezetők, akik elrendelték, hogy bennünket a forradalmat meghamisító tankönyvekből oktassanak, ma szinte tülekednek, hogy – mintegy szerencsehozó talizmánként – megérinthessék ezeket a koporsókat. Mi úgy véljük, nem tartozunk hálával azért, hogy harmincegy év után eltemethetjük halottainkat, nem jár senkinek köszönet azért, mert ma már működhetnek politikai szervezeteink.”

...

„Polgártársak!

Ma, harminchárom évvel a magyar forradalom és harmincegy évvel az utolsó felelős magyar miniszterelnök kivégzése után esélyünk van arra, hogy békés úton

érjük el mindazt, amit az '56-os forradalmárok véres harcokban ha csak néhány napra is, de megszereztek a nemzet számára. Ha hiszünk a magunk erejében, képesek vagyunk véget vetni a kommunista diktatúrának, ha elég eltökéltek vagyunk, rászoríthatjuk az uralkodó pártot, hogy alávesse magát a szabad választásoknak. Ha nem tévesztjük szem elől '56 eszméit, olyan kormányt választhatunk magunknak, amely azonnali tárgyalásokat kezd az orosz csapatok kivonásának haladéktalan megkezdéséről.” – Orbán Viktor beszéde

maga a temetés: Új Köztemető, 301. parcella

f) ellenzék az állampárton belül és kívül

└ MSZMP (1956. okt. – 1989. ősz) válsága

– elaggott pártvezetés

Kádárt leváltják, majd 1989-ben meghal

– reformkommunisták

Pozsgay Imre (†2016. márc. 25.):

1956 népfelkelés volt

ellenzéki pártok alakulása (1987/88)

MDF

SZDSZ

FIDESZ

+ történelmi pártok felújítása: FKgP, MSZDP...

2. Tárgyalás forradalom helyett

– Ellenzéki Kerekasztal

↓ + a tehetetlenül sodródó MSZMP

Nemzeti Kerekasztal

→ új alkotmány körvonalazása

→ többpártrendszer, szabad választások terve

– 1989 ősze: MSZMP → MSZP + Munkáspárt

„Az MSZP-nek jutott a tőke, a Munkáspártnak pedig Marx.”

↳ spontán privatizáció...

– 1989. okt. 23. – a III. Magyar Köztársaság kikiáltása

– Németh Miklós utolsó kommunista kormányának (1988–90)
külpolitikája

→ tárgyalások a szovjet csapatok kivonulásáról (1990)

→ megnyitották a határt (vasfüggönyt) a kelet-német menekültek előtt, ezzel segítve Németország újraegyesülését

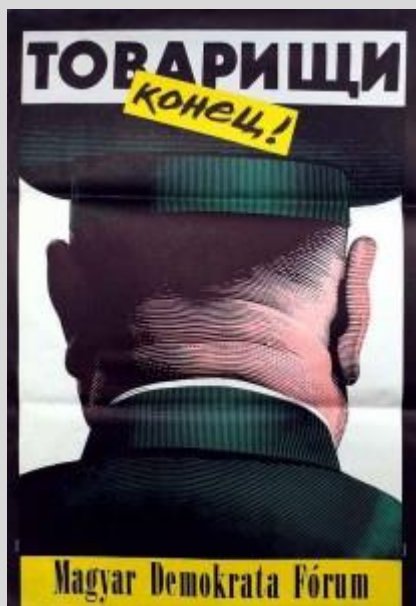

Horn Gyula Alois Mock osztrák kollégájával átvágja a vasfüggönyt (1989. június)

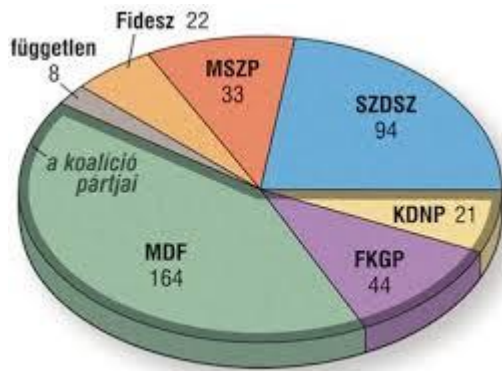
3. 1990 tavasza: választások és kormányalakítás

- tétje nem a meggyengült MSZP legyőzése
az ellenzék két fő ereje, az MDF és az SZDSZ küzd
- plakátok: szimbolikus kommunikáció (239. o.)

TESSÉK VÁLASZTANI

→ keresztény nemzeti erők absz. többsége
(a leadott szavazatok 43%-ával
a mandátumok 59%-a)

→ Antall József (MDF) koalíciós kormánya
+ FKGP, KDNP

történész

tanár (magyar-töri)

Orvostörténeti Múzeum

1993† (nyirokrendszer-rák)

- Göncz Árpád lett az országgyűlés által választott közt. elnök
- intézményrendszer átalakulása
alkotmánybíróság létrejötte
önkormányzatok megalakulása
- a központi akaratot végrehajtó tanácsrendszer helyett

4. Következmények

- a szovjet csapatok kivonulásával Mo. függetlenné válik
- szociális piacgazdaság kiépítése
  - ↔ kevés hazai tőke
  - ↔ túl nagy volt a megöröklött adósság
- privatizáció ellentmondásos körülmények között
  - ↳ magánosítás
- SZU felbomlásával összeomlanak a keleti piacok → gazdasági válság → veszteséges üzemek bezárása → munkanélküliség
- növekvő társadalmi különbségek
  - a rendszerváltásnak voltak nyertesei és vesztesei is

5. Összegzés – KÖZÖS SIKER

- 1989/90: Mo pártállami rendszere egy esetleges véres forradalmat elkerülve, tárgyalásos úton alakul át többpárti demokráciává stabil intézményrendszerrel
- Mo független lett; a külpolitika fő célja a nyugati integráció

A képek forrásai

Sorry no petrol / üres autópálya / Ludas Matyi (aug. 20.)

https://www.mozaweb.hu/Lecke-TOR-Tortenelem_8-Vilaggazdasagi_valtozasok-102073

Gorbacsov

https://hu.wikipedia.org/wiki/Mihail_Szergejevics_Gorbacsov#/media/File:RIAN_archive_850809_General_Secretary_of_the_CPSU_CC_M._Gorbachev_%28crop%29.jpg

Gorenje-turizmus

http://mult-kor.hu/20130109_gorenjeturizmus_1988ban

Nagymaros – plakát

<http://fbc.pionier.net.pl/zbiorki/dlibra/docmetadata?id=1429&from=publication>

Nagymaros – tüntetés

<https://picturepointer.wordpress.com/1988/10/30/223/>

Falurombolás – tüntetés

<http://holvortal.reblog.hu/files/erdely/c20a-piroska014.JPG>

Bözödújfalú anno

http://nol.hu/kulfold/20090803-bozodujfaluban_az_iden_elmaradt_a_kadis-2-343845

Bözödújfalú 1990-es évek

<http://www.erdekesvilag.hu/az-elarasztott-bozodujfalu/>

Nagy Imre újratemetése

<http://mek.oszk.hu/01900/01906/html/index351.html>

Orbán Viktor

http://hvg.hu/vilag/20140616_Orban_Husz_evembe_kerult_mire_vegleg_legy

Horn Gyula átvágja...

http://index.hu/nagykep/2013/06/19/horn_gyula/

1990. évi választási eredmények

https://www.mozaweb.hu/Lecke-TOR-Tortenelem_8-A_magyar_rendszervaltas-102093

Antall József

<http://www.datanet.hu/mdf/images/aj/portrek/antallp2.jpg>

Tovarisi konyec

https://www.mozaweb.hu/Lecke-TOR-Tortenelem_8-A_magyar_rendszervaltas-102093

Többi választási plakát

http://www.mediakutato.hu/cikk/2009_03_osz/05_rendszervaltas_szimbolikus_kommunikacio

(A látogatás időpontja mindegyik honlap esetében: 2016. március 31.)